

Håret engtæge, *Lygus rugulipennis*, kan volde alvorlig skade i en række vidt forskellige kulturer fra agurker og jordbær til kål. Foto: Magnus Gammelgaard, plantesygdomme.dk

Håret engtæge angriber mange kulturer

Håret engtæge er en skadevolder, der går igen i mange kulturer. Hvilke observationer ser vi i de forskellige væksthusekulturer og kan vi lære noget af hinanden?

✍️ Frida Helgadottir og Nauja L. Jensen,
HortiAdvice, frih@hortiadvic.dk

Projektet 'IPM-strategi mod håret engtæge ved produktion af agurker' har kørt i sæsonerne i 2022-2023. Formålet med projektet var at kunne monitorere indflyvningen af håret engtæge i agurker i væksthuse for at kunne sætte ind med rettidig behandling. Denne artikel er udarbejdet med støtte fra Miljøstyrelsen.

Skadebilledet varierer

Håret engtæge volder skader i mange vigtige afgrøder. Den suger plantesaft i blomster, fra vækstpunktet eller de nye skud, hvilket kan resultere i, at væksten i plantedelen stopper eller nye skud bliver krøllede. Alt efter hvilken afgrøde, viser skaderne sig i forskellige formater.

I kål kan det give blinde planter. I agurker resulterer det i, at topskuddet visner, planten skal herefter danne nye sideskud, og produktionen sættes derfor et par uger tilbage. Det kan også give deformede frugter. I jordbær ses skaderne som misformede bær. Uanset afgrøde, kan håret engtæge volde store økonomiske skader, hvis den først får etableret sig i kulturen.

Indflyvning på varme sommeraftner

Håret engtæge kan have to indflyvninger i væksthuse om året. Den første indflyvning kan ske i det tidlige forår, efter at den voksne tæge har afbrudt vinterhi. Den anden

indflyvning, som volder de største skader, forekommer i sensommeren, omkring juli-august.

Forskning udført i Tjekkiet i 80'erne belyser, under hvilke forhold håret engtæge flyver. Det viste sig, at engtægerne fløj mest mellem kl. 18 om aftenen og 1 om natten, men de så også nogen flyvning i dagtimerne. Ved varme, stille sommeraftener, når gennemsnitstemperaturen kl. 21 var 20,6°C, blev der fanget flest flyvende voksne håret engtæger. Der blev kun fanget håret engtæge, når temperaturen om aftenen kl. 21 var over 14°C. Håret engtæge kan dog blive tvunget til at flyve, hvis den vegetation, den befinder sig i f.eks. høstes.

Observationer i jordbær i væksthuse

Ved produktion af jordbær i væksthuse ser vi på nogle lokaliteter bærskader efter engtæger og deres nymfer. I sensommer- og efterårsproduktionen ved væksthuseproduktion af jordbær med høst både efterår og forår, plantes der nye planter i et tomt væksthuse i slutningen af juli-begyndelsen af august, og her ser vi nogle gange udfordringer med engtæger, som kommer ind gennem topvinduerne af væksthuse ved blomstring og begyndende bærsætning i slut august-begyndelsen af september. Flere års erfaringer har dog vist, at vi oftest kun ser problemer med bærskader på

planter, som står op ad væksthusestolper, som holder tagkonstruktionen. Vores tese er, at de voksne engtæger så vidt muligt sparer på energien til at flyve og derfor lander på det første og bedste de møder efter at være kommet ind gennem topvinduerne. Dette er i jordbærvæksthuse oftest de lodrette væksthusestolper, og derefter krævler de nedad til de støder på de første blomsterklaser, hvor de lægger æg og forårsager skade.

Observationer i agurker

I 2022 og 2023 kørte projektet 'IPM-Strategi mod håret engtæge i produktion af agurker'. Projektets formål var at undersøge, om der kunne monitoreres for engtæger og derved sætte rettidigt ind med behandling, samt at undersøge effekten af alternative bekæmpelsesmidler mod skadevolderen. Håret engtæge fanges bedst ved at bruge blå fangplader. Der blev fanget få individer i juni og juli, men antallet steg i august måned. For at afprøve om engtægen kravler ned ad stolper, som observeret i jordbærvæksthuse, og for at se, om skaderne samler sig heromkring, blev der i 2023 sat blå rollertape rundt om stolper. Her blev der fanget engtæger, men der blev ikke observeret skader. Afprøvningen kunne dog ikke gentages, da agurkeplanterne hurtigt voksede op til toppen af huset.

Det kunne være interessant at se, om der via monitoring kan ses de samme mønstre for indflyvning og skader, som i jordbærproduktionen, så længe agurkeplanterne er et godt stykke fra topvinduene.

Alternative overvågningssystemer

De seneste år har Wageningen Universitet i Holland arbejdet på at udvikle modeller, der ud fra temperaturforholdene udregner, hvornår håret engtæge når det voksne stadium, og vil kunne begynde indflyvning til væksthuse.

Da den flyver mest på varme sommeraftner, vil det på disse aftner være smart at lukke vinduer i væksthuse. Dette er dog oftest ikke muligt, da det vil resultere i for høj temperatur inde i væksthuse. I stedet bør der sættes ekstra ind med overvågning via limplader for på den måde at forhindre eller mindske skaden i produktionen.

Med tilkomsten af overvågning ved brug af kunstig intelligens vil monitoring kunne gøres mindre arbejdskrævende. Her vil typisk en sensor kunne monteres på en limplade, som så vil kunne identificere skadevolderen. Dette er dog en ny teknologi, som ikke er så anvendt endnu, men det går stærkt i

øjeblikket, hvilket gør, at vi i den nærmeste fremtid nok begynder at se mere af den slags overvågning. ■

Blå limfælder til monitoring af håret engtæge i agurkeproduktion. Foto: Frida Helgadottir.

200 arter i naturen

I Danmark findes der ifølge naturbasen.dk ca. 200 arter af blomstertæger, *Miridae*, hvoraf nogle betragtes som skadevoldere på kulturafgrøder. Der ses bl.a. skader efter følgende arter: håret engtæge, *Lygus rugulipennis*, havetæge, *Lygociris pabulinus*, og trepletet nældetæge, *Liocoris tripustulatus*.

En af dem, som forårsager størst skade, er håret engtæge, der kan angribe mange forskellige kulturer, som f.eks. agurker, jordbær og kål.

På friland går den igennem to generationer om året. Det voksne individ overvintrer i træer og buske, og i det tidlige forår begynder den at søge efter føde på egnede værtsplanter. Her kan den lægge æg, og de nyklækkede grønne nymfer gennemgår flere nymfestadier, før de når til det voksne stadium.

Din Servicepartner

Styring af LED vækstlys: Dæmp og stand-by til el-nettet

- LED vækstlys fra Hortilux med og uden dæmp.
- Solcelleanlæg og energioptimering
- Automatiseringsprocessor
- Styringer til maskin- og procesanlæg

DØGNVAGT
62 63 12 25

KEMP & LAURITZEN

Trunderupvej 1C • Haarby • Tlf. 62631225 • www.kemp-lauritzen.dk

DANSK GARTNERI MONTAGE APS

Hammergårdsvej 20 · 8983 Gjerlev
Tlf.: +45 86 24 58 83
rw@dansk-gartneri-montage.dk

MOTORER TIL VINDUESOPLUK · GARDINER
BORDE · RENDESYSYSTEMER · TANDSTÆNGER